

**ارسال المشروء و کارکرد کنش های گفتاری
در نزلات صائب تبریزی**

نویسنده: ژان فریمی کیوی

اشرف سیاحی

انتشارات باران دانش

۹۳۷۷۲۵۷۱

سرشناسه	کریمی کیوی، ژاله، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	ارسال المثل و کارکرد کنش‌های گفتاری در غزلیات تبریزی/نویسنده ژاله کریمی کیوی، اشرف شیبانی‌اقدم.
مشخصات نشر	کرج: باران دانش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۴۷ ص.
شابک	9786009532193 : ریال ۱۵۰۰۰۰:
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۴۳ - ۲۴۷.
موضوع	صائب، محمدعلی، ۱۰۱۶ - ۱۰۸۶ ق. دیوان -- نقد و تفسیر
موضوع	صائب، محمدعلی، ۱۰۱۶ - ۱۰۸۶ ق -- نقد و تفسیر
موضوع	Sa'eb, Mohammad Ali -- Criticism:
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۱ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	Persian poetry -- 17th century -- History and criticism.
موضوع	ضرب المثل ای فارسی
موضوع	Proverbs, Persian:
موضوع	کنش‌های گفتاری (زبان‌شناسی)
موضوع	Research (Linguistics):
شناسه افزوده	شیبانی‌اقدم، اشرف، ۱۳۴۶ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ک/۴ الف ۶/۳۷۶ PIR:
رده بندی دیویی	۴/۱۸۰۴
شماره کتابشناسی	۴۳۲۹۰۷۶ :
ملی	

ارسال المثل و کارکرد کنش‌های گفتاری در غزلیات تبریزی

تالیف: ژاله کریمی کیوی. اشرف شیبانی اقدم

ناشر: باران دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحات: ۲۴۷ صفحه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۳۲۱-۹-۳

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱

فصل اول: تعارف واژه‌ها

۱-۱- ارسال المثل ۵

۲-۱- تمثيل ۵

۳-۱- اسرار و ادله ۵

۴-۱- کنش‌ها، کلاي ۵

۵-۱- کارکردهای نظری ۶

۶-۱- ضرب المثل ۶

۷-۱- تفاوت ارسال المثل و تمثيل ۷

فصل دوم: معرفی زندگی و سبک صائب

۱-۲- زندگی نامه صائب تبریزی ۹

۲-۲- ویژگی‌های شعری سبک هندی ۱۱

۳-۲- مختصات سبک هندی ۱۲

فصل سوم: نظریه کنش گفتار

۱-۳- مقدمه ۱۵

۲-۳- جان سرل ۱۶

۳-۳- طبقه‌بندی‌های سرل ۱۹

۴-۳- طبقه‌بندی‌های دیگر ۲۶

۵-۳- ویژگی‌های اصلی سبک شناسی زبان ۲۷

۳-۵-۱- تضمن‌های سنجه‌ایی ۲۷

فصل چهارم: تحلیل رابطه‌های معنایی

- ۱-۴- مقدمه..... ۳۳
- ۲-۴- تحلیل ابیات بر اساس کنش‌های گفتاری..... ۳۷
- ۳-۴- ابیات مشابه..... ۱۳۰
- ۴-۴- دوزبانگی..... ۱۵۵
- ۵-۴- طبقه‌بندی امثال بر اساس کنش‌های گفتاری و دوزبانگی..... ۱۵۷
- ۶-۴- نتایج حاصله از تحلیل ابیات و ارسال المثل‌ها..... ۲۱۰
- ۷-۴- تریف درون مایه‌ها..... ۲۱۱
- ۷-۴-۲- درون مایه اخلاقی..... ۲۱۴
- ۷-۴-۳- درون مایه اجتماعی..... ۲۱۸
- ۷-۴-۴- نتایج حاصل از درون مایه‌های شعری..... ۲۳۲

فصل پنجم: نتیجه‌گیری

- ۱-۵- نتیجه‌گیری..... ۲۳۵
- نمودار کنش‌های گفتاری..... ۲۳۹
- نمودار رابطه‌های معنایی..... ۲۴۰
- نمودار درون مایه‌ها..... ۲۴۱
- نمودار کارگفت‌ها..... ۲۴۲
- منابع و مأخذ..... ۲۴۳
- منابع لاتین..... ۲۴۷

پیشگفتار

از میان بزرگان ادب، صائب تبریزی تمثیل‌گوی پرتوانی است که از یک موضوع، تمثیل‌های گوناگونی ابداع کرده است. علت آنکه بسیاری از پژوهندگان بزرگ‌ترین و بارزترین ویژگی شعر صائب را ارسال‌المثل دانسته‌اند، شاید از آنجا ناشی شده باشد که تبلور و زیبایی شعر صائب در «ارسال‌المثل» خود را بیشتر و بهتر نمایان کرده است. طبعاً این بدان معنا نیست که هنر شاعر فقط در اشاره به ارسال‌المثل و تمثیل‌سازی است، بلکه ارسال‌المثل به‌تنهایی در شعر او را تشکیل می‌دهد. ابعاد دیگر اشعار وی را باید در کیفیت ایجاد دید وسیع، نگارش به‌رسامی و کاینات، خلق تصویرهای تازه و شگفت‌جستجو کرد؛ چرا که صائب برای ارسال‌المثل‌ها خود از تمام اموری که در پیرامون او در جریان است بهره می‌گیرد. صائب گوشه‌هایی از زندگی واقعی مردم را به تصویر می‌کشد. وضع مردم عصر، عقاید و عادات ایشان، احوالات روحی، آن‌ها اساطیر و افسانه‌ها، تاریخ انبیا و داستان‌های ملی نیز از جمله ارسال‌المثل‌های او به‌شمار می‌رود.

ارتباط یک گفته با پاره گفت‌های دیگر از موضوعات مهمی است که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود. چنین مطالعاتی با توجه به نظریات زبان‌شناسان بزرگی همچون جورج یول و جان سِرل صورت می‌گیرد و در ضمن آن‌ها به موضوعاتی همچون کنش‌های گفتاری و کارکرد‌های آن اشاره می‌شود.

در سبک هندی ارسال‌المثل و تمثیل نقش عمده‌ای در تنوع مفاهیم ایفا می‌کند. از آنجا که گستردگی مضامین ارسال‌المثل‌ها در دیوان صائب تبریزی بسیار برجسته است، کارکردهای زبانی و فرهنگی آن‌ها بر اساس کنش‌های گفتاری و با توجه به طبقه‌بندی‌های جان سِرل بررسی شد که با عنایت به طبقه‌بندی‌های سِرل درباره کنش‌های منظوری کارگفت‌ها و تقسیم آن به دوازده نوع می‌توان تحلیل جدیدی از ارسال‌المثل‌ها در غزلیات صائب را ارائه کرد.

مطابق با نظر سرل کنش های منظوری را می توان به اعلامی، ترغیبی، تعهدی، عاطفی و اظهاری تقسیم بندی کرد. هر یک از این گروه ها از کارکرد خاصی بهره مند است. ساخت متفاوت کارکردها، چگونگی ارتباط ارسال المثل ها را در روابط اجتماعی و فرهنگ مردم، به ویژه در زمان حیات صائب تبریزی بیان می کند. در قالب تقسیمات سرل می توان ارتباط زبانی بین گروه های مختلف مردم و نقاط اشتراک بین آنها را درک کرد.

با عنایت به موضوعات مباحث امروزی در حوزه کاربرد شناسی زبان می کوشیم تا به طور فشرده نظریه های جان سرل و زبان شناسان هم دوره وی را در حوزه سبک شناسی زبان تبیین کنیم. به هائی از این نظریه ها را با مثال هایی ملموس از ارسال المثل های صائب مطرح کنیم و در فرآیند انجام این پژوهش به سؤال زیر پاسخ دهیم:

جایگاه ارسال المثل، ر غزلیات صائب و نوع زبانی و بیانی ارسال المثل ها در انتقال آداب و اخلاق اجتماعی در عصر صائب چگونه ارزیابی می شود؟

روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی و بر پایه مطالعات کتابخانه ای و اسنادی است. در این پژوهش یکی از شاخص های انتخاب مرام، بیانی ارسال المثل و تمثیل با توجه به کنش های گفتاری، بررسی شده است که هدف از پژوهش حاضر، تحلیل و برجسته کردن کارکردهای گفتاری ارسال المثل ها و انواع مختلف آنها در دیوان غزلیات صائب تبریزی است. این بررسی امکان اجرای نظریات کارکردگرایی (چون جان سرل را در سبک هندی فراهم و به نتیجه گیری از روابط اجتماعی و فرهنگ حاکم بر عصر سبک هندی می کند.

زندگی اجتماعی صحنه تجلی انواع ارتباطات و تعاملات اجتماعی بین افراد است؛ ارتباط افراد با عقاید گوناگون می تواند به صورت ارتباط کلامی یا غیر کلامی باشد. افراد برای برقراری ارتباط مؤثر و انتقال روشن پیام خود به دیگران، از دو حیطه مذکور استفاده می کنند تا شنونده بتواند پیام ها را به طور دقیق دریافت و درک کند. تعدادی از این ارتباطات کلامی به صورت کنش های گفتاری (اظهاری، عاطفی، تعهدی، ترغیبی و اعلامی)

پیشگفتار ۳

بیان می شود. کنشگران در فرآیند ارتباط و تعامل اجتماعی با مواردی از روابط موجود بین رفتارهای کلامی و کنش های متقابل آن با دیگران مواجه می شوند.

اهمیت موضوع پژوهش حاضر ارائه ی تحلیلی نوین از غزلیات صائب تبریزی با توجه به نظریات سیرل و بررسی کارکردهای کارگفته ها است. انگیزه نگارش این پژوهش یافتن نقاط اشتراک یا حتی افتراق در زبان و ذهن مردم دوره صفویه است. با توجه به ارسال المثل هایی که صائب تبریزی در دیوان خود به کار برده است.

این کتاب در پنج فصل تدوین شده است: در فصل اول به تعاریف واژه ها و اصطلاحات کلیدی متن پرداخته شد و در فصل دوم؛ به معرفی زندگی صائب تبریزی و ویژگی های شعری سبک هندی ایشان اشاره شده است. فصل سوم به نظریه های سبک شناسی کاربردی و تحلیل گفتمان می پردازد که یکی از اصول اساسی این مکتب پرداختن به کنش گفتار است. از آنجایی که مهم ترین و اصلی ترین بخش این تحقیق فصل چهارم می باشد سعی بر آن شده تا داده های اصلی تحقیق بر اساس طبقه بندی های جان سیرل زبانشناس آمریکایی تبیین و کارکردهای گفتاری ارسال المثل ها را در انواع مختلف آنها در دیوان غزلیات صائب تبریزی مورد بررسی قرار گرفته و با توجه به این طبقه بندی ها ابیات مشابه به همراه دو زبان (فارسی و ترکی) تدوین و درون مایه های شعری سائب از نظر اخلاقی و اجتماعی به لحاظ انواع کارگفت ها تبیین و تحلیل شده است. در فصل پنجم نیز نتیجه حاصله از این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.